

Een sfeerbeeld uit onze rijke historie

Zonder rijvaardigheid, geen effectieve paardenkracht!

Vooraf

Ooit waren de legers, die de beschikking hadden over paarden en dus ook ruiters, de meerderen op het slagveld. De fysieke kracht van het paard en het vermogen om snel afstanden te overbruggen en indien nodig snel van richting te veranderen voegden slagkracht toe aan een leger. Om echter effectief te kunnen zijn, was beheersing van de rijkunst bij de ruiters van doorslaggevend belang. Na de industrialisering aan het einde van de 19^e eeuw konden legers gaan beschikken over gemotoriseerde voertuigen en later ook tanks. En weer bleek dat de legers, die over grote aantallen daarvan beschikten, op het 'moderne' slagveld een beslissend overwicht konden bevechten. Maar ook in deze moderne legers, was men al gauw overtuigd van het feit dat voertuigen en tanks zonder goed opgeleide chauffeurs veel van hun theoretische slagkracht verloren. Natuurlijk zijn deze wijze lessen ook in het Nederlandse leger geleerd. Niet voor niets beschikt onze krijgsmacht over een ultra modern gehuisvest en geoutilleerd Opleidings- en Trainingscentrum Rijden (OTCRij). In deze editie besteed ik aandacht aan de geschiedenis van de rijopleidingen binnen de krijgsmacht. Daarbij heb ik dankbaar gebruik kunnen maken van het recent verschenen brochure OCRij vanaf 1857 tot 2017, die is samengesteld door maj bd Jansen en lkol bd Vernooij en door sgt 1 Verberne is aangeleverd aan het Bureau Geschiedschrijving Regiment Bevoorraders- en Transporttroepen.

De periode tot aan de Tweede Wereldoorlog

Bij de Europese vorstenhuizen is al in het midden van de 18^e eeuw sprake van rij scholen. De Hofrij school in Wenen is daarvan het meest beroemde voorbeeld. Ook in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden worden vanaf 1814 meerdere pogingen gedaan om een militaire rij school op te richten. De aanvankelijke successen worden echter telkens gevolgd door evenvele opheffingen. Kennelijk heeft Nederland een lange traditie op het gebied van reorganisaties. Het is de Inspecteur der Cavalerie (wie anders!) die in 1857 van mening is dat de individuele rijkunst bij de regimenten volstrekt onvoldoende is. Weliswaar kent elk regiment wel een aantal onderofficieren en officieren die kunnen worden aangemerkt als zeer goede ruiters, maar van een reguliere regiment brede operationele gereedheid is volstrekt geen sprake. En bij deze conclusie past maar één initiatief: het oprichten van een eigen militaire rij school met goede rij instructeurs en natuurlijk een syllabus. Koning Willem III ondertekend Koninklijk Besluit nr 71 en daarmee wordt op 1 december 1857 de Rij school (aanvankelijk nog Rij cursus genoemd) een feit. Haarlem heeft de eer. In de tweede helft van deze eeuw worden ook nog de Rij- en Hoefsmid school en de Rij school van de Bereden Artillerie eraan toegevoegd. De Nederlandse militaire rij school komt dan wel laat, maar al vrij snel verovert zij haar positie in de wereld. Een klein land rijgt de successen aaneen. De instructeurs veroveren de wereldberoemde America Cup.

In 1915 krijgt de Rijschool dan eindelijk een eigen nieuwe locatie met een voor die tijd prachtige infra op de Prins Willem III kazerne in Amersfoort.

Het succes kan niet uitblijven. Op de Olympische Spelen van 1924, 1928, 1932 en 1936 blijft dankzij Charles Pahud de Mortanges het vakmanschap van de Rijschool niet onopgemerkt. Anky van Grunsven en Jeroen Dubbeldam waren echt niet de eerste ruiters die een gouden medaille wonnen. Door de oorlogsdreiging komt er in augustus 1939 een einde aan de Rijschool.

De periode na de Tweede Wereldoorlog

Inmiddels is er bij krijgsmachten en dus ook die van Nederland sprake van motorisering en mechanisering. Tijdens de wederopbouw van de landmacht, ontstaat er bij alle wapens en dienstvakken een grote behoefte aan militaire chauffeurs. Om in deze behoefte te voorzien is het noodzakelijk om eerst grote aantallen rijinstructeurs en rij-examinatoren op te leiden.

Op 1 september 1947 wordt de Rij- en Tractieschool (RTS) opgericht en vanaf 1 december gehuisvest in De Constant Rebecque kazerne in Eindhoven. De locatie Eindhoven is niet zomaar gekozen. De DAF-fabrieken hebben dezelfde vestigingsplaats, en de landmacht verwacht veel van een samenwerking al was het alleen maar voor het doen van

beproevingen. En hoe gaan we dan om met de eens zo geroemde en dus gewaardeerde Rijschool? Gelukkig bestaat in die tijd ook al voldoende aandacht en waardering voor traditiehandhaving. Bij Koninklijk Besluit nr 17 van 2 december 1948 krijgt de RTS de opdracht de traditie van de voormalige Rijschool voort te zetten. En wie anders dan de Inspecteur der Cavalerie wordt belast met de uitvoering en bewaking van het KB. In de jaren '60 en '70 wordt het Commando Opleidingen Koninklijke landmacht (COKL), de voorganger van het huidige Opleidings- en Trainingscommando (OTCO), opgericht. En daarmee vindt een verdere professionalisering van de rijopleidingen plaats. De aspirant rijinstructeurs en rijexaminatoren volgen de opleiding Instructeurs Militaire Motorvoertuigen, tevens Examinator (IMME) en de Rij- en Onderhouds Instructeurs Militaire Motorvoertuigen (ROIMM) op de RTS. De RTS had een dependance: het Rij Instructie Eskadron Tanks (RIET).

De vele dienstplichtigen krijgen weer van hen hun rijopleiding op een van de vier rijsscholen, die deel uit maken van het Rij Opleidingscentrum (ROC) : Pantserinfanterie Rijopleidingscentrum (PIROC) te Veldhoven, de Rijsschool Bergen op Zoom (RSB), de Rijsschool Tilburg (RST) en de Rijsschool Venlo (RSV). Rijsschool Tilburg had dependances in Keizersveer en de Harskamp. Rijsschool Venlo had een dependance in Grave.

PIROC Veldhoven

Rijsschool Bergen op Zoom

Rijsschool Tilburg

Rijsschool Venlo

De inmiddels ook bij de civiele Bond Van Garagehouders (BOVAG) zeer gewaardeerde bergingsopleidingen blijven de unieke verantwoordelijkheid van de RTS. In de loop der jaren verandert de naam van het ROC in het Opleidingscentrum Vervoer, Verkeer en Rijopleidingen (OCVVR). Maar na het vallen van de muur, als ook de opkomstplicht wordt afgeschaft, volgt de zoveelste reorganisatie. Het Opleidingscentrum Rijden (OCRIJ) met vestigingen in Eindhoven en Venlo ziet het daglicht. Deze reorganisatie wordt aangegrepen om de opleidingen te professionaliseren, waarbij zoveel als mogelijk ook gebruik zal worden gemaakt van allerlei beschikbare innovaties. Fancy termen als geavanceerde onderwijsleermiddelen (GOLM), competentiegericht opleiden en trainen en thematisch en probleemgestuurd opleiden worden werkelijkheid. En weer verandert de naam. Het Opleidings- en Trainingscentrum Rijden (OTCRij) verzorgt als *single service manager* (SSM) nu ook de rijopleidingen voor de Koninklijke Marechaussee, de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Marine.

Trendsetting

Achteraf kun je niet anders concluderen dan dat de 'opleiders', die al decennialang verantwoordelijk zijn voor de rijopleidingen, de *early adopters* zo niet de *innovators* zijn binnen de krijgsmacht. Het is

dan ook niet vreemd dat zij ook op het gebied van duurzaamheid en respect voor de natuur voorlopers zijn. De bouw van het voor die tijd toch echt wel futuristische rijopleidingscentrum Strijpse Kampen in Oirschot is daarvan het levende bewijs. Bij het ontwerp en de bouw is zo veel mogelijk uitgegaan van de bestaande ecologie en landschapsstructuur. Het plan kent vier pijlers: een wervende architectuur met professionele uitstraling, het integreren van duurzaamheid en ecologie door duurzaam bouwen en aandacht voor energie, maar ook voor de bestaande natuur en het landschap. De milieuambities zijn hoog ingezet. Dat geldt niet alleen voor de gebouwen, maar nadrukkelijk ook voor het landschap en de omgeving: met aandacht voor flora en fauna. Ook de ambitieniveaus voor vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en van de CO2-uitstoot (met als doel 70% minder uitstoot) liggen bij de bouw hoog.

Ik hoop van ganser harte dat alle lezers, die zich in het verleden zo verbaasden over de trots die officieren die geplaatst zijn of waren bij ROC, OCVVR, OCRij of OTCRij altijd ten toon spreiden, na het lezen van dit artikel beseffen, dat zij enig recht van spreken hebben resp. hadden.